

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Γεωχωρικές Τεχνολογίες»

Ψηφιακή Επεξεργασία Εικόνας

Εισηγητής
Αναστάσιος Κεσίδης

Εισαγωγή

Τι είναι η εικόνα;

Μια οπτική αναπαράσταση με την μορφή μιας συνάρτησης $f(x, y)$ όπου η συνάρτηση f εξαρτάται από την φωτεινότητα (ή το χρώμα) στην θέση (x, y) .

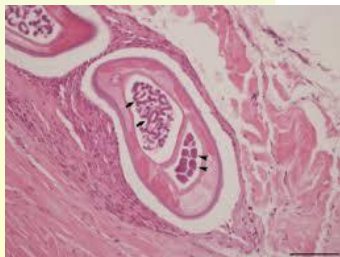
Τι είναι η εικόνα;

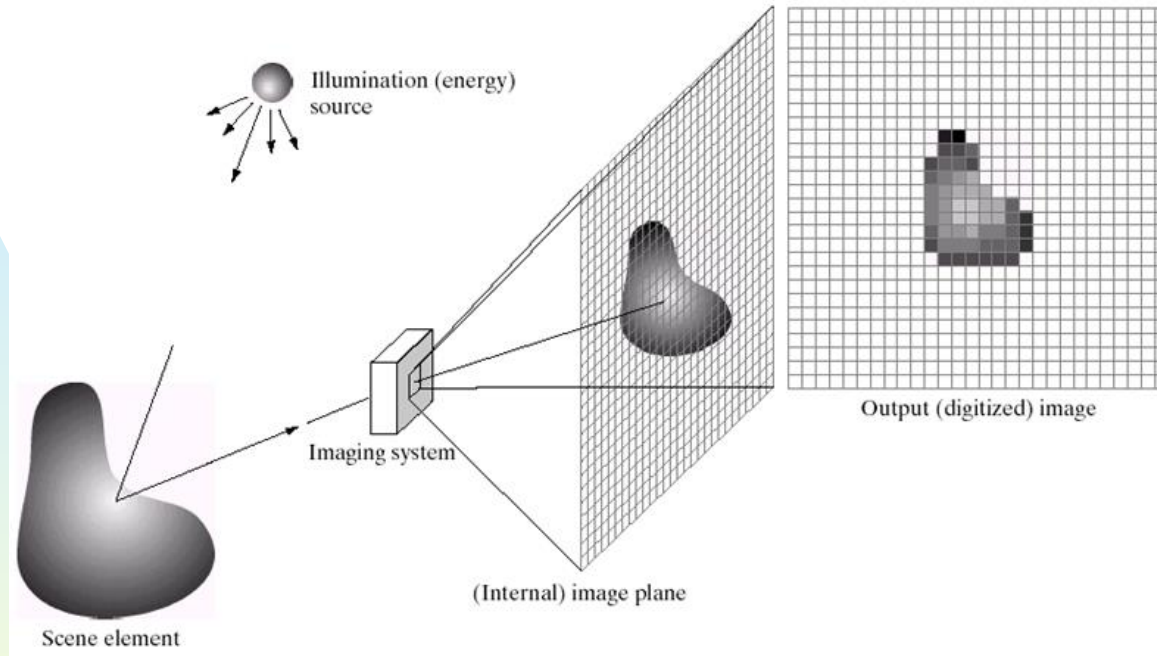
Συνήθως αναπαρίσταται με την μορφή μιας **ορθογώνιας** περιοχής.

Η συνάρτηση f είναι **συνεχής** τόσο ως προς τις τιμές της όσο και ως προς το πεδίο ορισμού της.

Παραδείγματα εικόνων

Ψηφιακή εικόνα

Μια **ψηφιακή εικόνα** είναι η αναπαράσταση μιας δυσδιάστατης εικόνας $f(x, y)$ μέσω ενός πεπερασμένου συνόλου διακριτών τιμών $f[x, y]$.

Κάθε δείγμα της εικόνας $f[x, y]$ ονομάζεται **pixel** (συνδυασμός των λέξεων picture element).

Ψηφιακή εικόνα

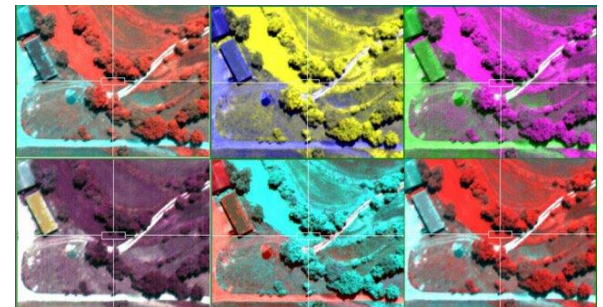
Μια τιμή ανά pixel (B&W, Grayscale)

Τρεις τιμές ανά pixel (Red, Green, Blue)

Περισσότερες τιμές ανά pixel (Hyperspectral)

Τομείς ψηφιακής επεξεργασίας εικόνας

- Προετοιμασία παρουσίασης και εκτύπωσης
  - Τροποποίηση μεγέθους εικόνας, γεωμετρικοί μετασχηματισμοί
  - Χρωματική αντιστοίχιση, χρωματικές μετατροπές
- Βελτίωση και διόρθωση
  - Αύξηση ευκρίνειας, απαλοιφή θορύβου, αποκατάσταση εικόνας
- Αποθήκευση και μετάδοση
  - Συμπίεση και κωδικοποίηση εικόνας
- Εξαγωγή χαρακτηριστικών
  - Εξαγωγή ακμών, γεωμετρικών σχημάτων, χαρακτηριστικών σημείων
- Αναγνώριση, τμηματοποίηση, κατηγοριοποίηση, ...

Ιστορική αναδρομή

➤ Δεκαετία 1920

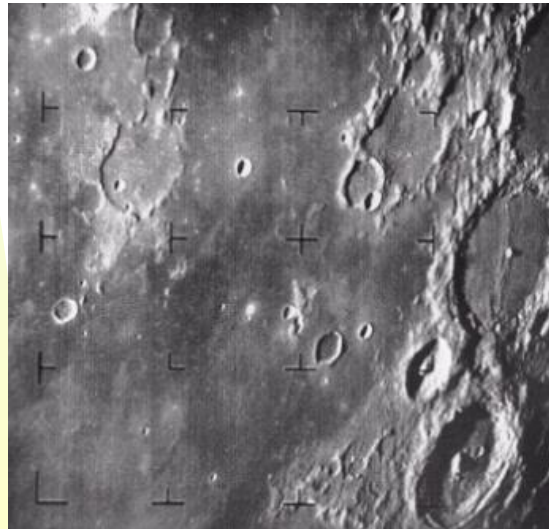
- Χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά για τη βελτίωση των εικόνων εφημερίδων που αποστέλλονταν μέσω υποθαλάσσιου καλωδίου μεταξύ Λονδίνου και Νέας Υόρκης.
- Χρειαζόταν περίπου 3 ώρες για την αποστολή μιας κωδικοποιημένης εικόνας μέσω τηλέγραφου.
- Το αρχικό σύστημα υποστήριζε 5 επίπεδα του γκρι.

Ιστορική αναδρομή

➤ Δεκαετία 1960

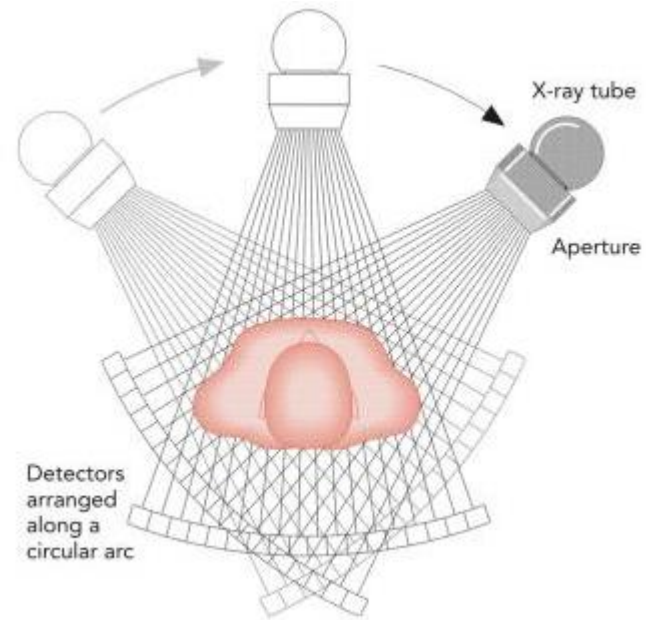
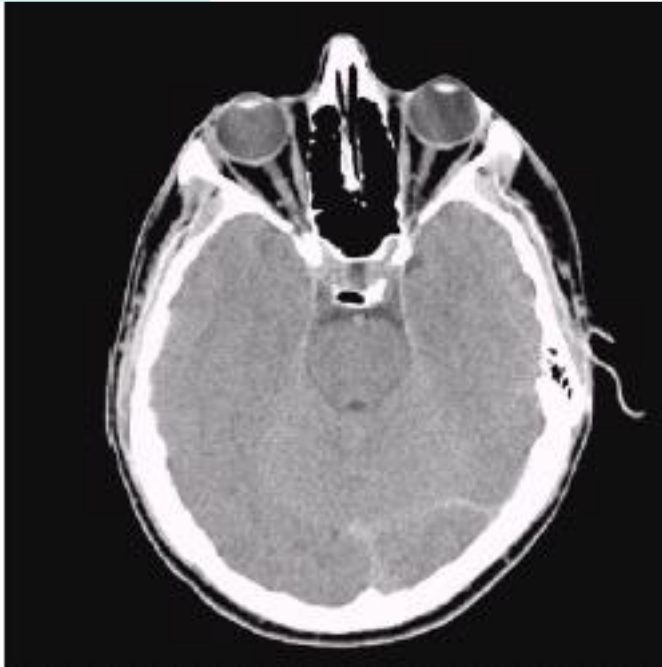
- Χρήση υπολογιστών από την NASA για την διόρθωση εικόνων από την επιφάνεια της Σελήνης.
- Τα σφάλματα αφορούσαν την διαδικασία λήψης των εικόνων από την κάμερα που βρισκόταν στο διαστημικό όχημα.
- Παρόμοιες τεχνικές χρησιμοποιήθηκαν και στις αποστολές Απόλλων.

Ιστορική αναδρομή

➤ Δεκαετία 1970

- Χρήση ψηφιακής επεξεργασίας εικόνας σε ιατρικές εφαρμογές.
- Το 1979 οι Hounsfield και Cormack μοιράζονται το βραβείο Nobel Ιατρικής για την ανακάλυψη της X-Ray υπολογιστικής τομογραφίας.

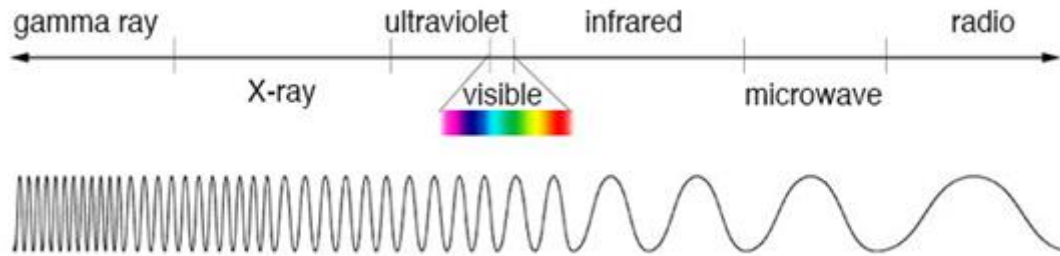

➤ Δεκαετία 1980-σήμερα

- Ανάπτυξη πλήθους τεχνικών ψηφιακής επεξεργασίας εικόνας σε ένα ευρύ φάσμα εφαρμογών:
  - ✓ Βελτίωση/ανάκτηση εικόνων
  - ✓ Ψηφιακά εφέ
  - ✓ Οπτικοποίηση ιατρικών δεδομένων
  - ✓ Βιομηχανικός έλεγχος
  - ✓ Γραφικά υπολογιστών
  - ✓ Διασύνδεση ανθρώπου – μηχανής
  - ✓ κ.α.

Χρήση/εφαρμογή ψηφιακών εικόνων

➤ Δεδομένα από όλο το ηλεκτρομαγνητικό φάσμα

- **Ακτίνες γάμα**
  - ✓ Πυρηνική ιατρική, αστρονομικές παρατηρήσεις
- **Ακτίνες Χ**
  - ✓ Ιατρική διαγνωστική, βιομηχανικός έλεγχος, αστρονομία
- **Υπεριώδεις συχνότητες**
  - ✓ Λιθογραφία, μικροσκοπία, λέιζερ, βιολογική απεικόνιση
- **Ορατό και υπέρυθρο φως**
  - ✓ Μικροσκοπία, αστρονομία, τηλεπισκόπηση, ασφάλεια
- **Μικροκύματα**
  - ✓ Ραντάρ
- **Ραδιοφωνικές συχνότητες**
  - ✓ Ιατρική (MRI), αστρονομία

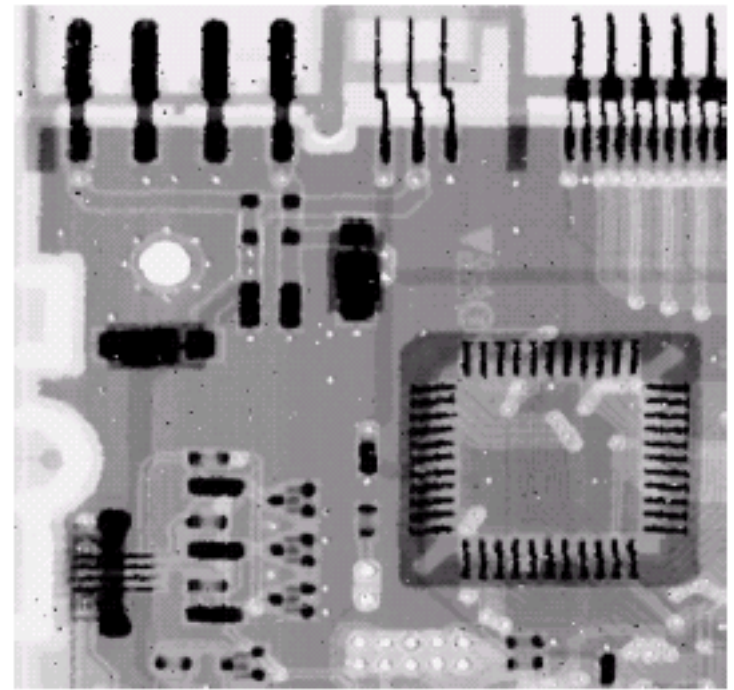
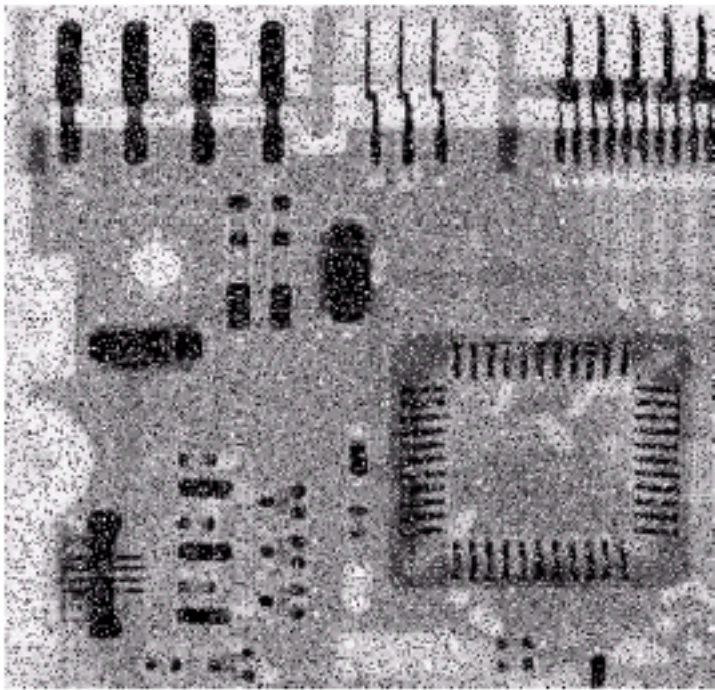
Παραδείγματα - εφαρμογές

➤ Βελτίωση αντίθεσης

Παραδείγματα - εφαρμογές

➤ Αφαίρεση θορύβου

Παραδείγματα - εφαρμογές

➤ Ανίχνευση ακμών

Παραδείγματα - εφαρμογές

➤ Αποκατάσταση εικόνας

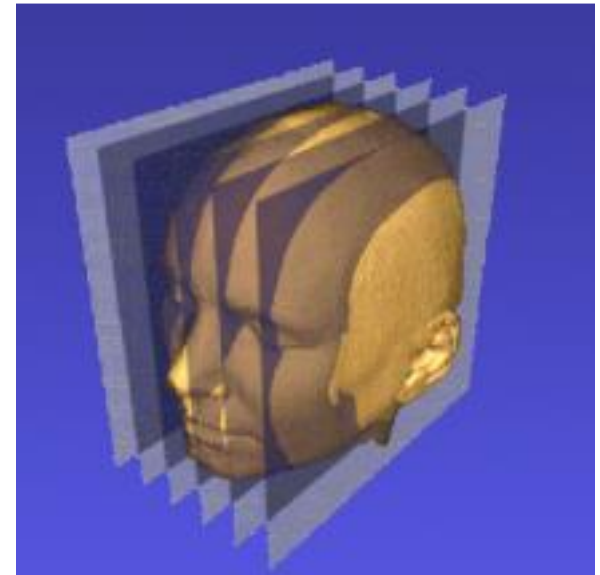
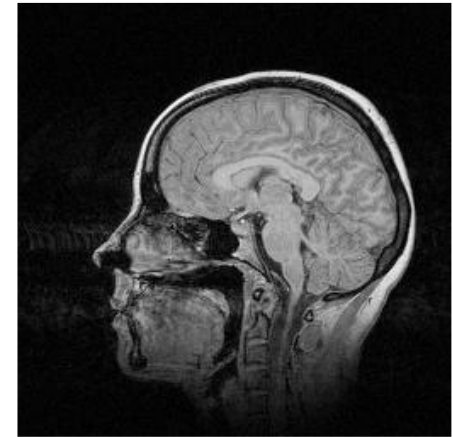
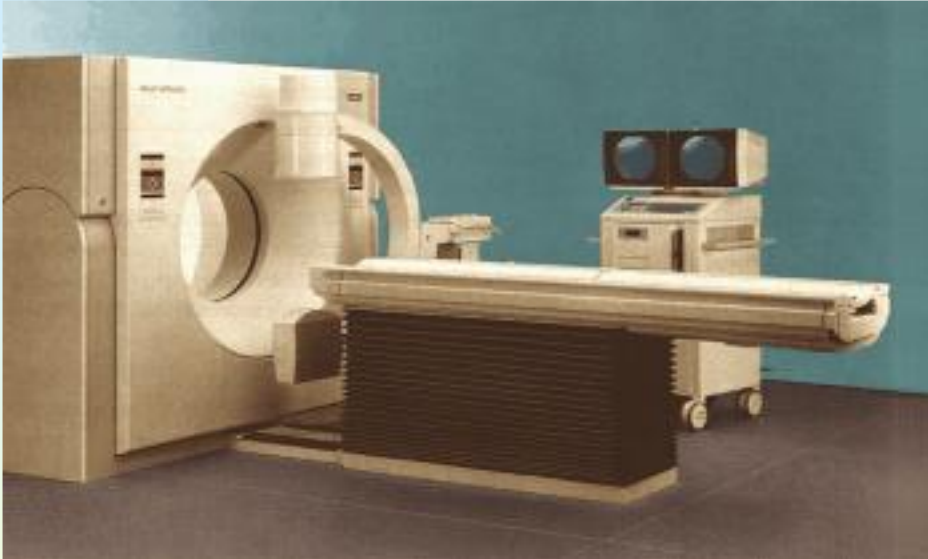
Παραδείγματα - εφαρμογές

➤ Οπτικά εφέ

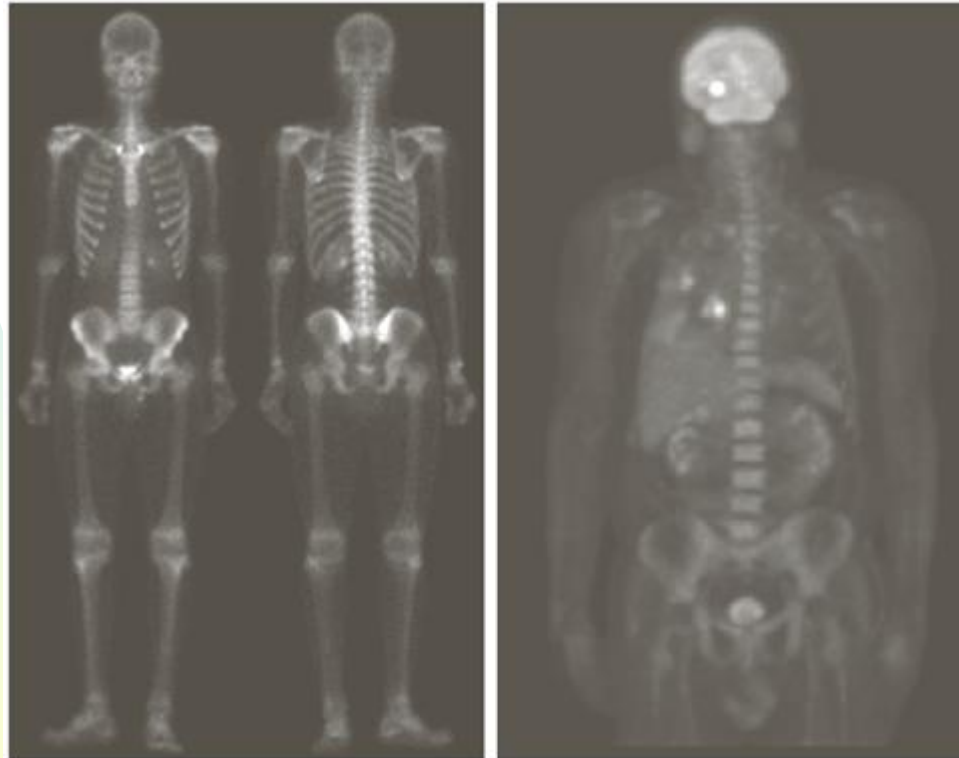
Παραδείγματα - εφαρμογές

- Απεικόνιση τομογραφικών δεδομένων

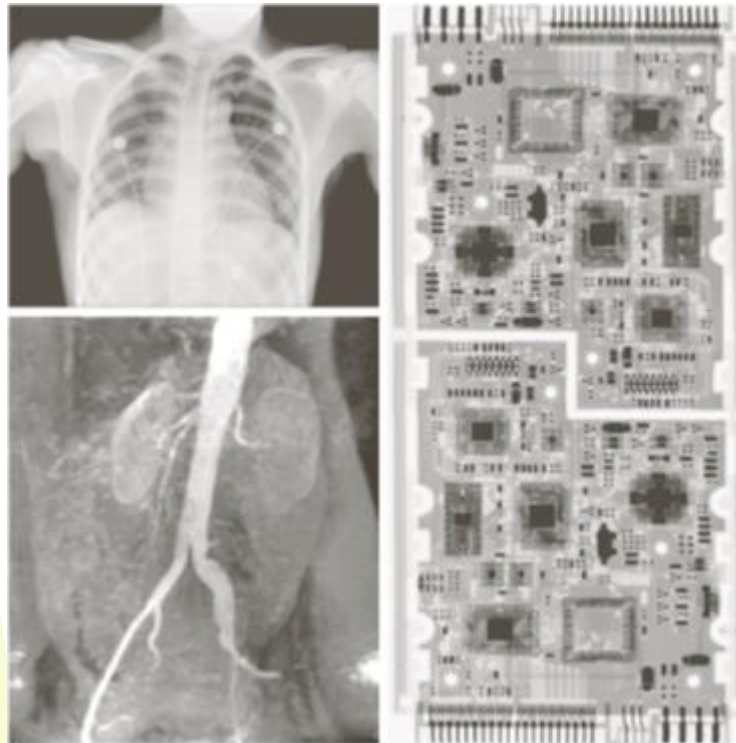
Παραδείγματα - εφαρμογές

➤ Απεικόνιση ακτίνων γάμα

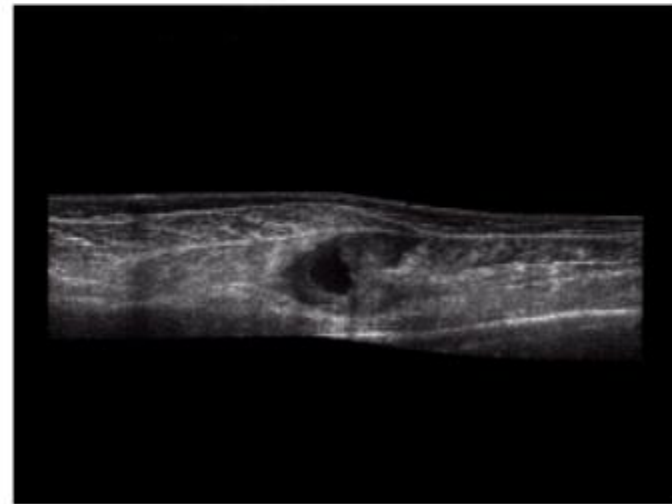
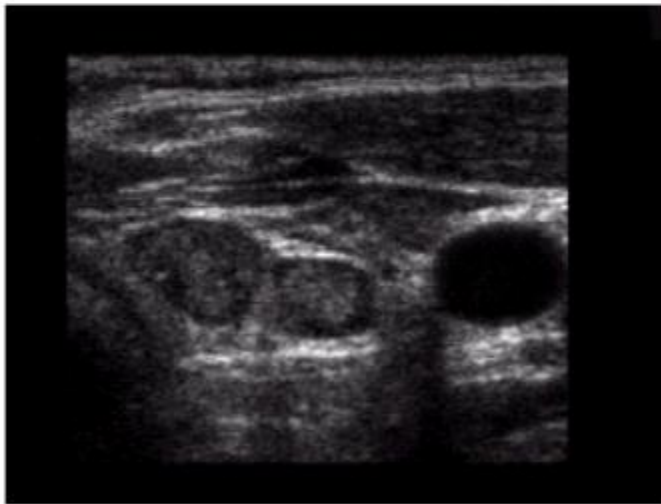
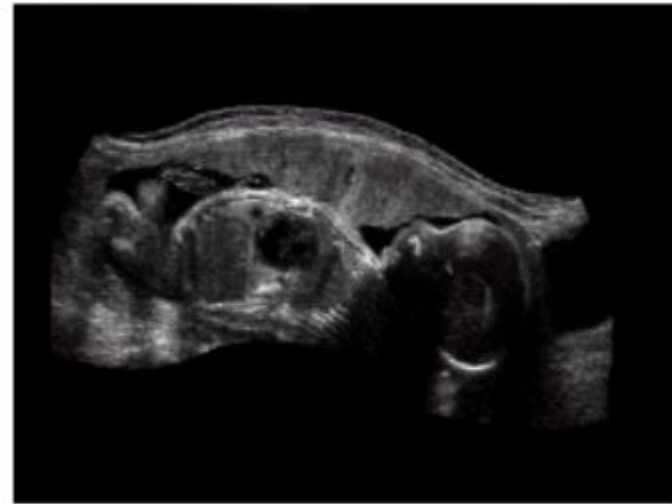
Παραδείγματα - εφαρμογές

➤ Απεικόνιση ακτίνων Χ

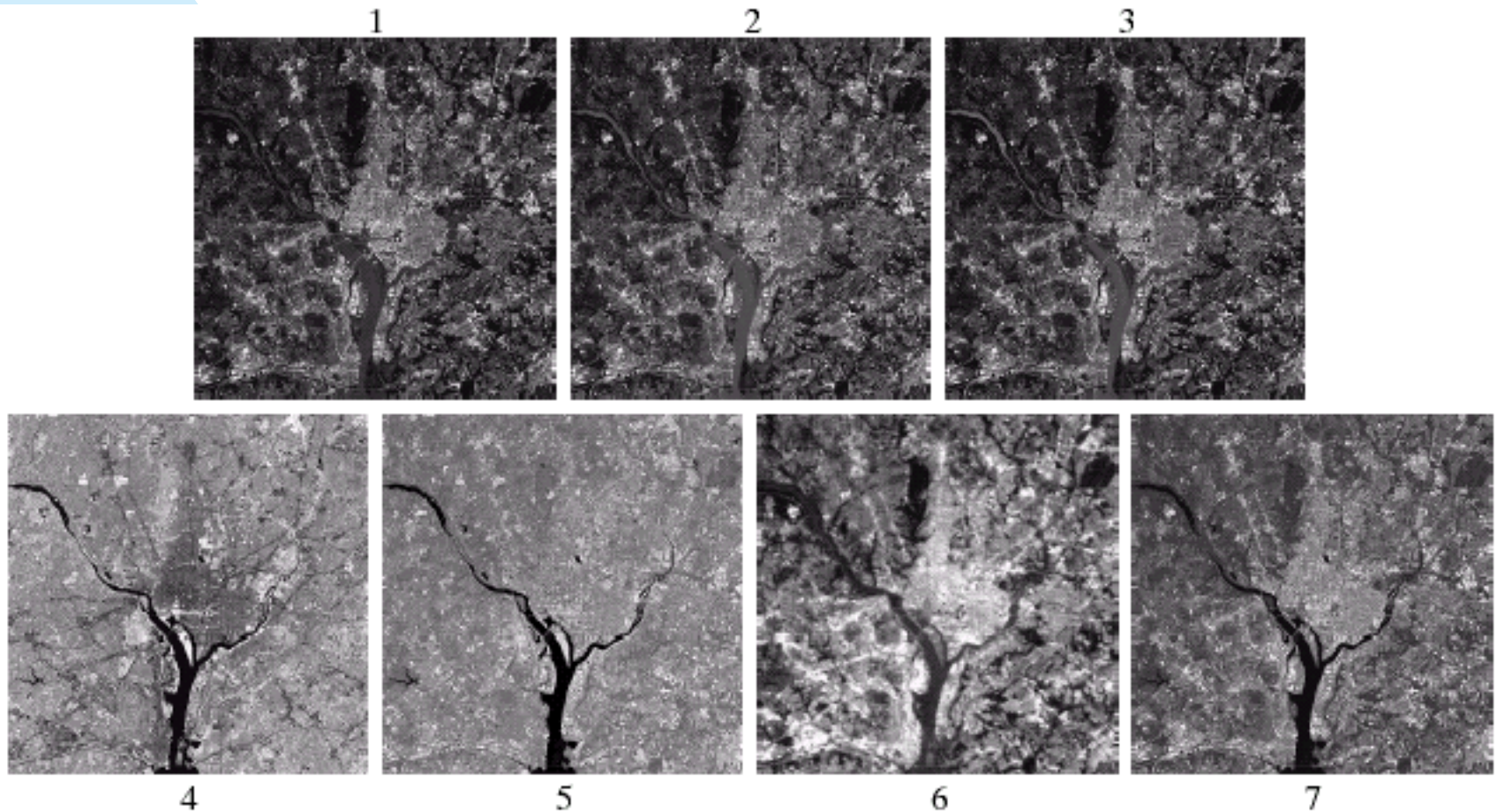
Παραδείγματα - εφαρμογές

➤ Υπέρηχοι

Παραδείγματα - εφαρμογές

➤ Τηλεπισκόπηση και ταξινόμηση γης

Βασικά στάδια επεξεργασίας

Λήψη εικόνας

Βελτίωση

Ανάκτηση

Μορφολογική επεξεργασία

Τμηματοποίηση

Αναγνώριση αντικειμένων

Περιγραφή και αναπαράσταση

Συμπύεση

Χρωματική επεξεργασία

Βασικά στάδια επεξεργασίας

Λήψη εικόνας

Βελτίωση

Ανάκτηση

Μορφολογική επεξεργασία

Τμηματοποίηση

Αναγνώριση αντικειμένων

Περιγραφή και αναπαράσταση

Συμπύεση

Χρωματική επεξεργασία

Βασικά στάδια επεξεργασίας

Λήψη εικόνας

Βελτίωση

Ανάκτηση

Μορφολογική επεξεργασία

Τμηματοποίηση

Αναγνώριση αντικειμένων

Περιγραφή και αναπαράσταση

Συμπύεση

Χρωματική επεξεργασία

Βασικά στάδια επεξεργασίας

Λήψη εικόνας

Βελτίωση

Ανάκτηση

Μορφολογική επεξεργασία

Τμηματοποίηση

Αναγνώριση αντικειμένων

Περιγραφή και αναπαράσταση

Συμπύεση

Χρωματική επεξεργασία

Βασικά στάδια επεξεργασίας

Λήψη εικόνας

Βελτίωση

Ανάκτηση

Μορφολογική επεξεργασία

Τμηματοποίηση

Αναγνώριση αντικειμένων

Περιγραφή και αναπαράσταση

Συμπύεση

Χρωματική επεξεργασία

Βασικά στάδια επεξεργασίας

Λήψη εικόνας

Βελτίωση

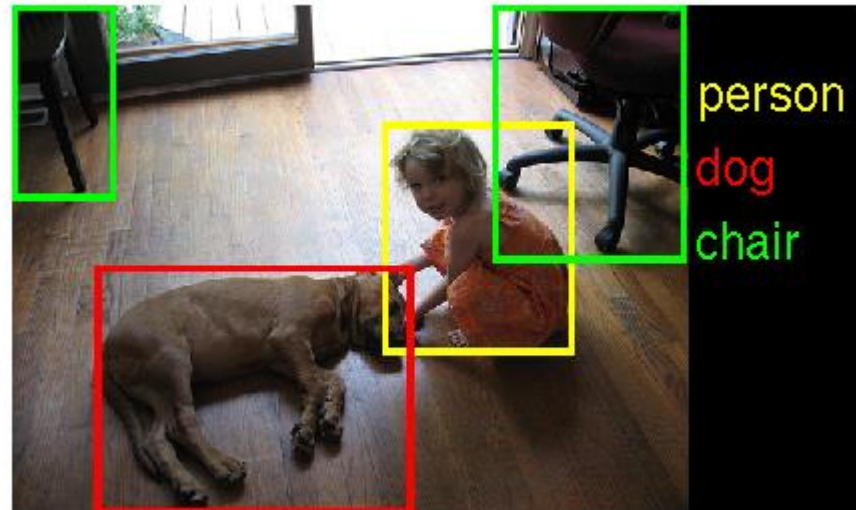
Ανάκτηση

Μορφολογική επεξεργασία

Τμηματοποίηση

Αναγνώριση αντικειμένων

Περιγραφή και αναπαράσταση

Συμπύεση

Χρωματική επεξεργασία

Βασικά στάδια επεξεργασίας

Λήψη εικόνας

Βελτίωση

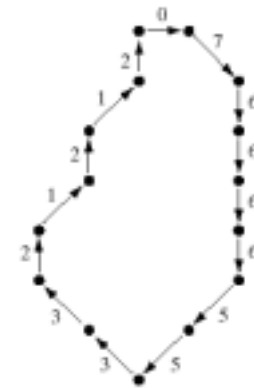
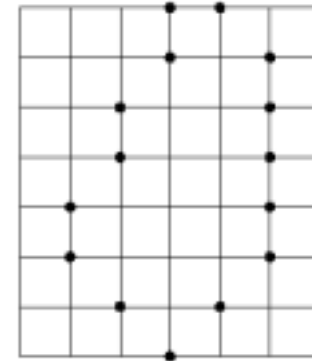
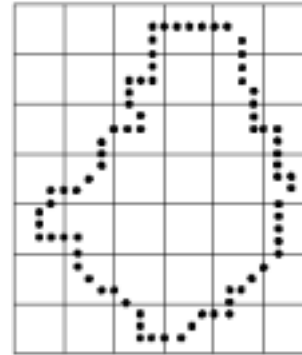
Ανάκτηση

Μορφολογική επεξεργασία

Τμηματοποίηση

Αναγνώριση αντικειμένων

Περιγραφή και αναπαράσταση

Συμπίεση

Χρωματική επεξεργασία

Βασικά στάδια επεξεργασίας

Λήψη εικόνας

Βελτίωση

Ανάκτηση

Μορφολογική επεξεργασία

Τμηματοποίηση

Αναγνώριση αντικειμένων

Περιγραφή και αναπαράσταση

Example of Lossy Compression

Original Lena Image
(12KB size)

Lena Image, Compressed (85%
less information,
1.8KB)

Lena Image, Highly Compressed (96%
less information,
0.56KB)

Συμπύεση

Χρωματική επεξεργασία

Βασικά στάδια επεξεργασίας

Λήψη εικόνας

Βελτίωση

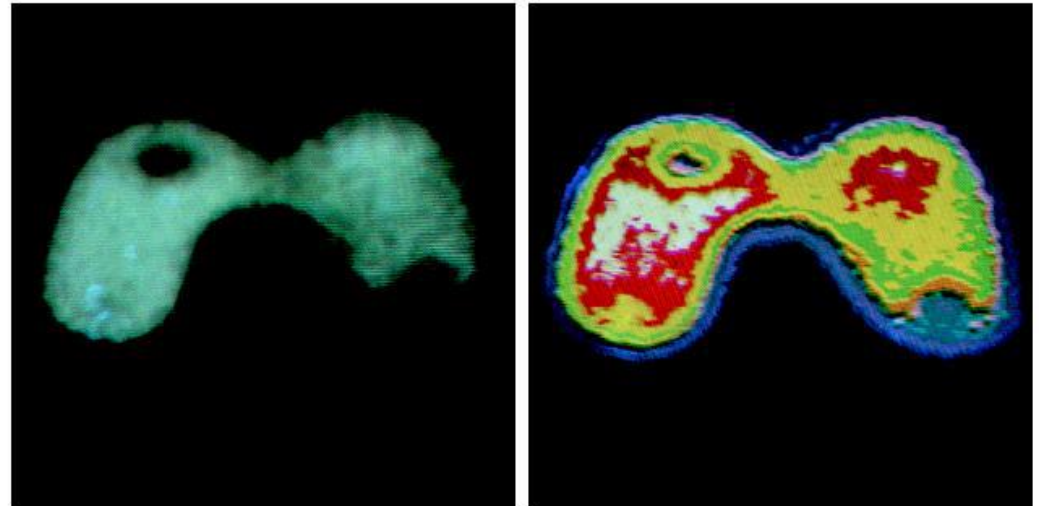
Ανάκτηση

Μορφολογική επεξεργασία

Τμηματοποίηση

Αναγνώριση αντικειμένων

Περιγραφή και αναπαράσταση

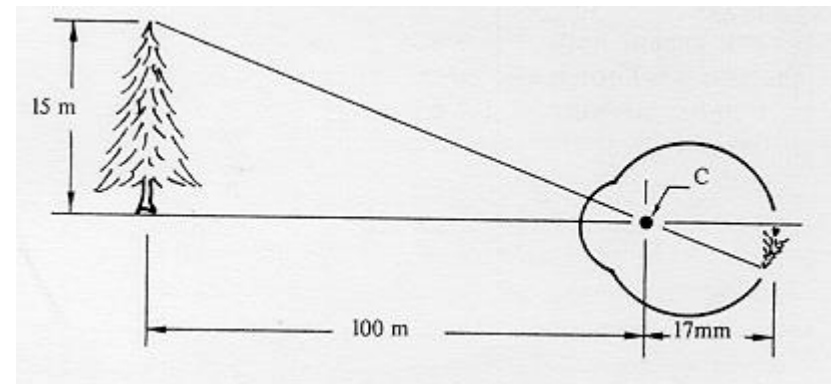
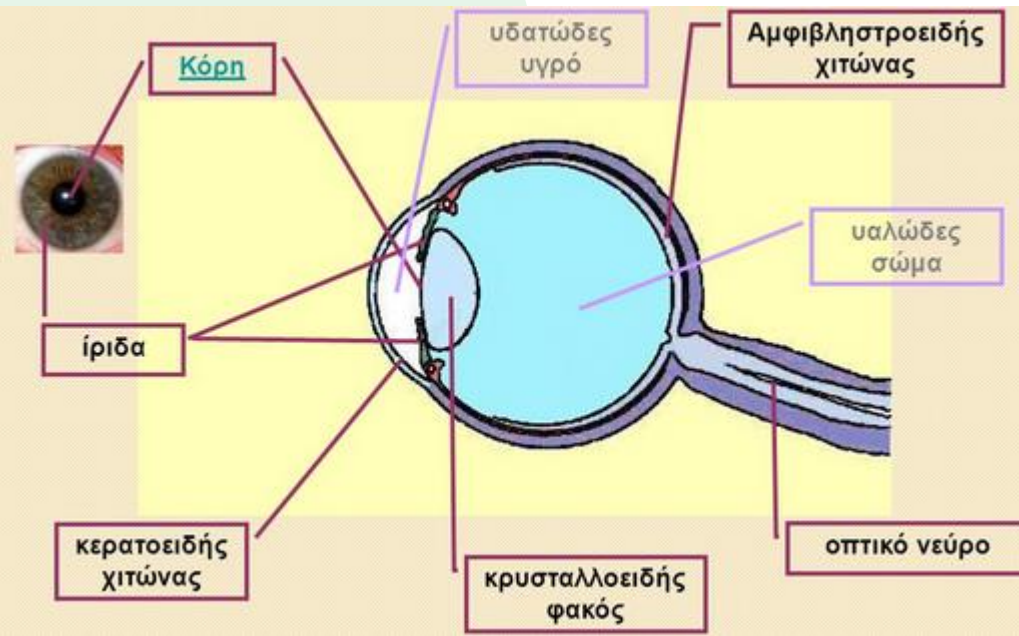
Συμπίεση

Χρωματική επεξεργασία

Λήψη εικόνας

➤ Λειτουργία της ανθρώπινης όρασης

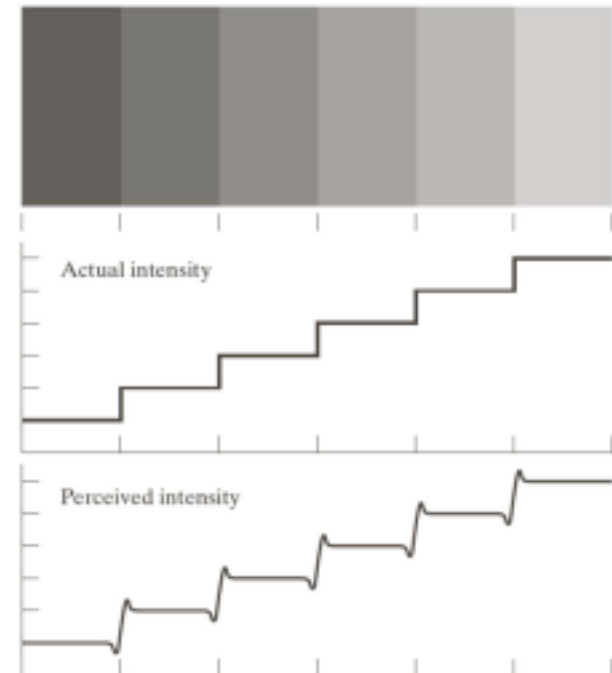
- Ο **κρυσταλλοειδής φακός** εστιάζει το εισερχόμενο φως πάνω στον **αμφιβληστροειδή χιτώνα**.
- Ο **αμφιβληστροειδής χιτώνας** αποτελείται από μια στιβάδα φωτοϋποδοχέων.
- Οι **φωτοϋποδοχείς** μεταβιβάζουν μέσω των νευρικών κυττάρων τα φωτεινά ερεθίσματα στο **οπτικό νεύρο** κι από εκεί στον εγκέφαλο ο οποίος κι επεξεργάζεται τις εικόνες.

Χαρακτηριστικά ανθρώπινης όρασης

➤ Προσαρμοστικότητα και διακριτικότητα

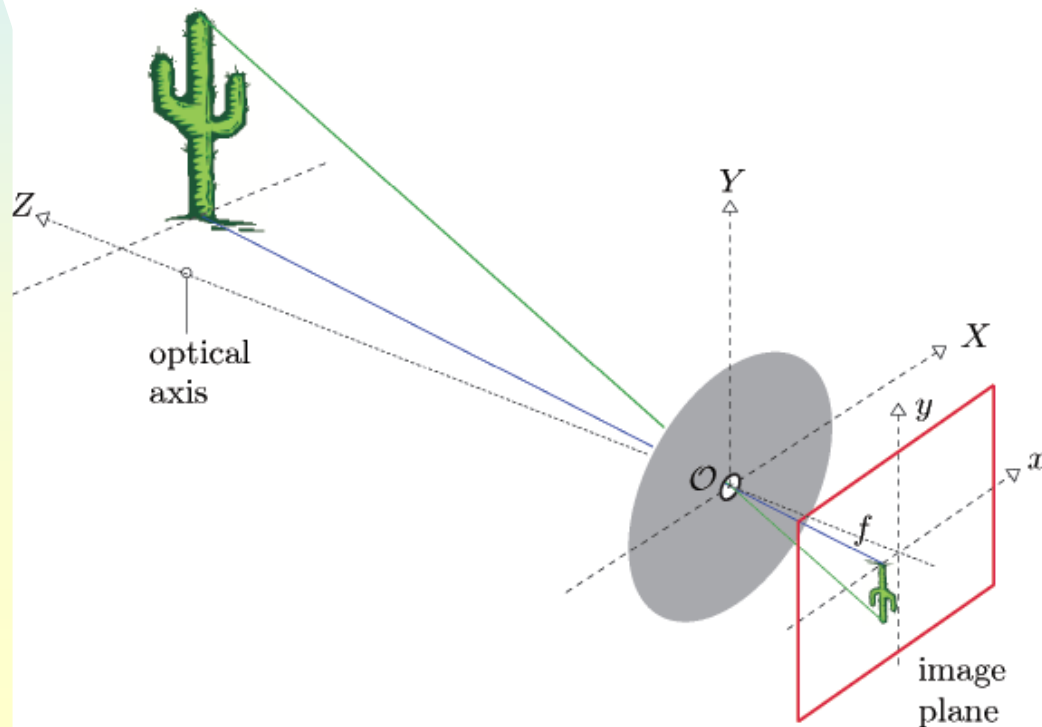
- Η ανθρώπινη όραση μπορεί να διακρίνει περίπου 10^{10} διαφορετικά επίπεδα έντασης φωτός.
- Η ταυτόχρονη διακριτική ικανότητα είναι πολύ μικρότερη (προσαρμογή φωτεινότητας).
- Η αντιλαμβανόμενη φωτεινότητα εξαρτάται από την φωτεινότητα του υποβάθρου.

Λήψη εικόνας

➤ Φωτογραφική κάμερα οπής

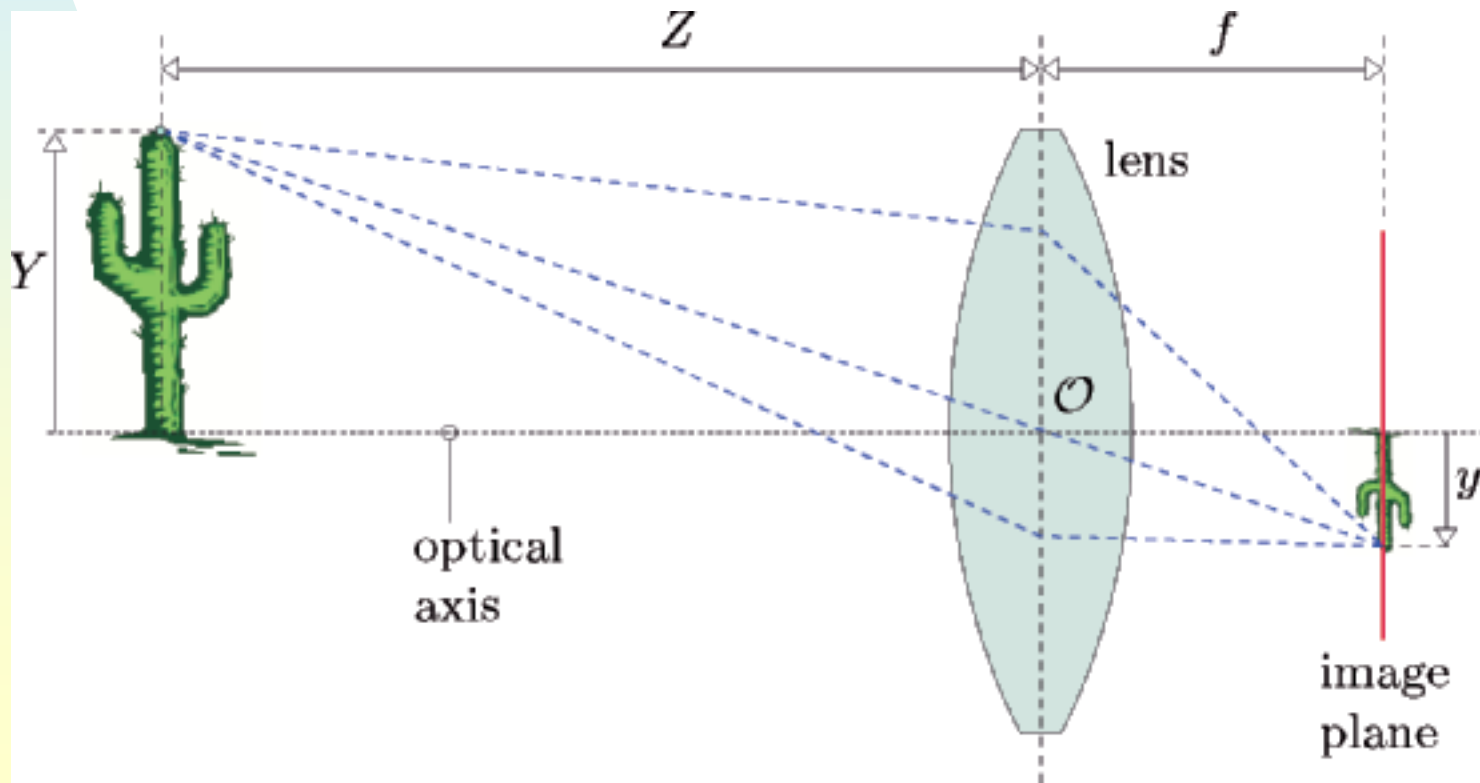
- Βασίζεται στην ίδια αρχή με την λειτουργία της ανθρώπινης όρασης.
- Το **είδωλο** του αντικειμένου εμφανίζεται αντεστραμμένο στο **επίπεδο προβολής** της εικόνας.
- Το μέγεθος του ειδώλου καθορίζεται από την απόσταση f του επιπέδου προβολής από την οπή.

Λήψη εικόνας

➤ Φωτογραφική κάμερα με χρήση φακών

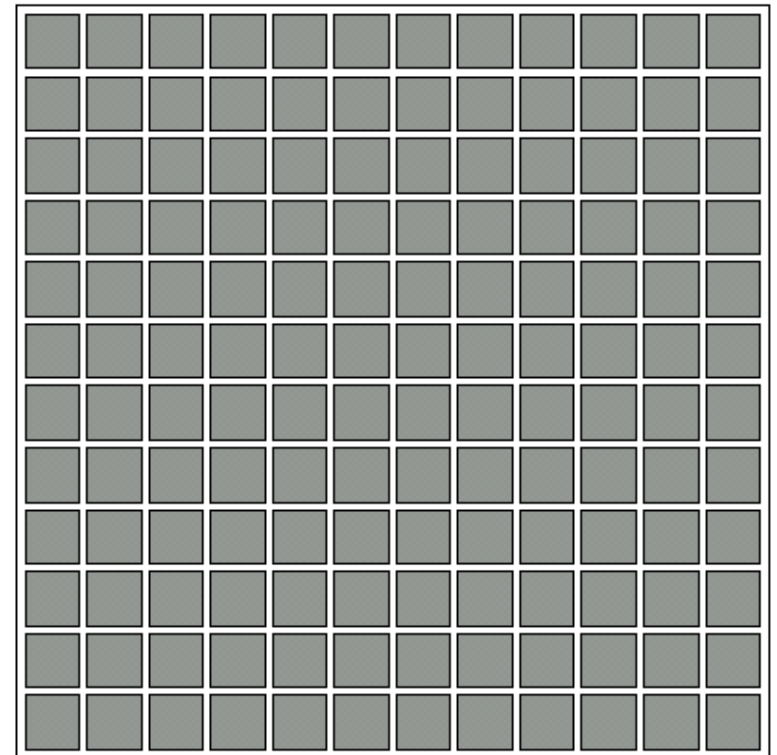
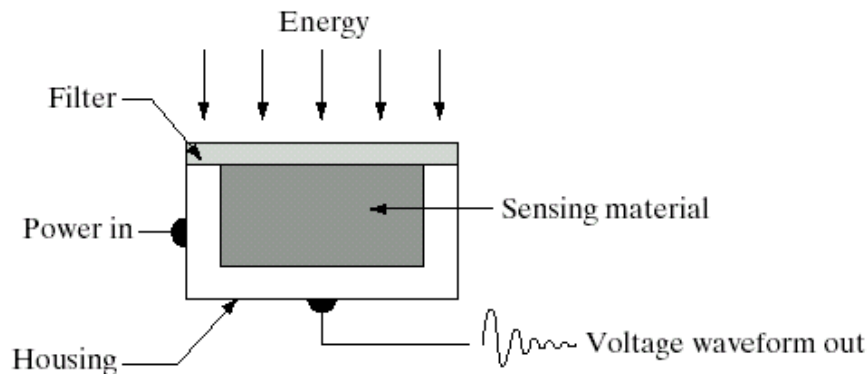
- Σύγχρονη προσέγγιση.
- Αποτέλεσμα παρόμοιο με κάμερα οπής.
- Ο φακός συγκλίνει τις ακτίνες φωτός στο **εστιακό σημείο** σε απόσταση που ονομάζεται **εστιακό μήκος** το οποίο εξαρτάται από την γεωμετρία (καμπυλότητα) του φακού.

Λήψη εικόνας

➤ Οπτικοί αισθητήρες

- Το εισερχόμενο **φως** (ενέργεια) προσπίπτει πάνω σε μια επιφάνεια ευαίσθητη σε αυτό το είδος ενέργειας η οποία με την σειρά της παράγει **ηλεκτρική τάση**.
- Για την λήψη μιας εικόνας χρησιμοποιούνται **συστοιχίες** φωτοαισθητήρων.

Ψηφιακή εικόνα

➤ Μετατροπή εικόνας σε ψηφιακή

- Οι ψηφιακοί οπτικοί αισθητήρες μπορούν να μετρήσουν ένα πεπερασμένο πλήθος **δειγμάτων** σε ένα **διακριτό** σύνολο επίπεδων ενέργειας (φωτεινότητας).

Αρχική εικόνα

Δειγματοληψία

Κβάντιση

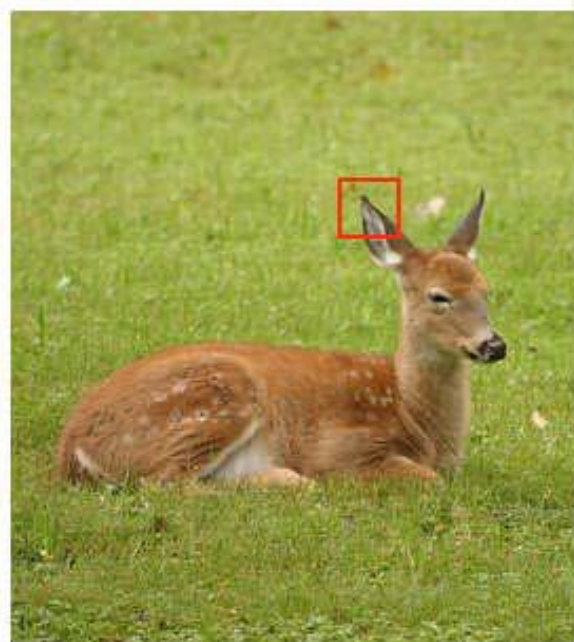

Δειγματοληψία
και
κβάντιση

Ψηφιακή εικόνα

➤ Χωρική δειγματοληψία

- Λήψη τιμών σε **διακριτές** θέσεις (x, y) στον χώρο της εικόνας
  - ενδεχομένως χάνονται ενδιάμεσες τιμές
  - Τα δείγματα λαμβάνονται σε ένα **πλέγμα** θέσεων και όχι απαραίτητα στις βέλτιστες θέσεις

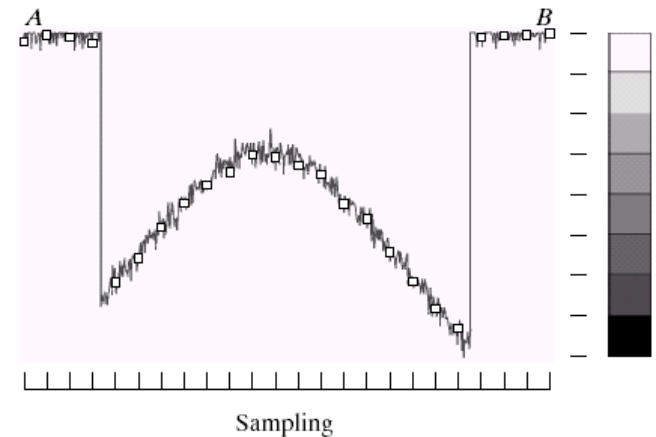
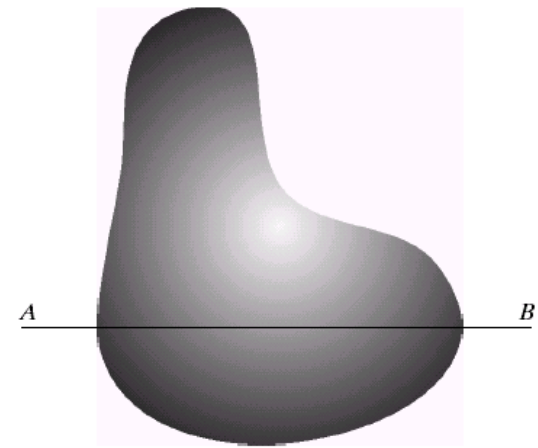
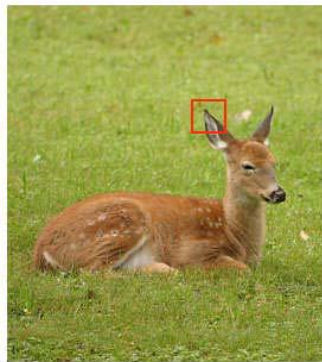

Ψηφιακή εικόνα

➤ Χωρική δειγματοληψία

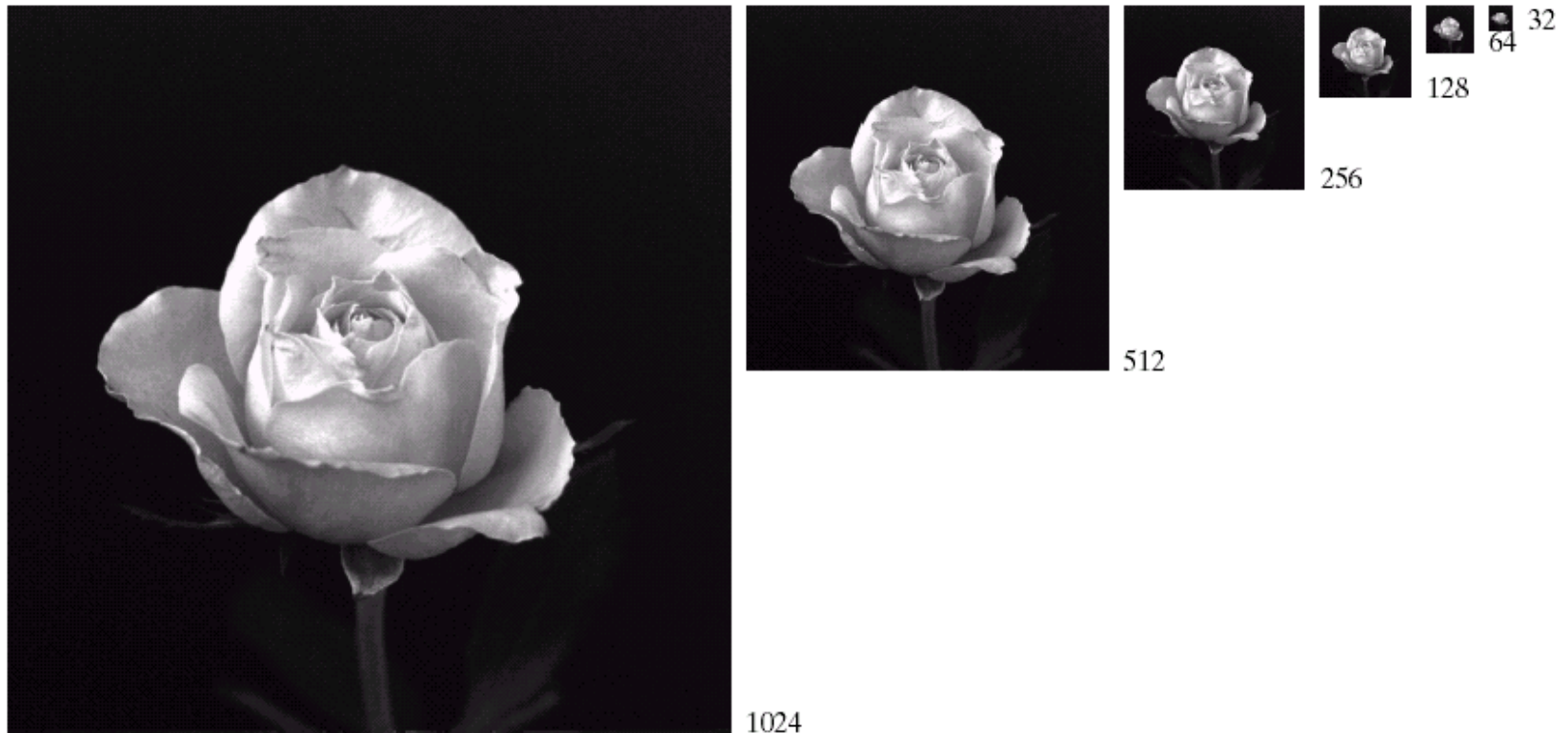
Λήψη τιμών σε **διακριτές** θέσεις (x, y) στον χώρο της εικόνας

- ενδεχομένως χάνονται ενδιάμεσες τιμές
- Τα δείγματα λαμβάνονται σε ένα **πλέγμα** θέσεων και όχι απαραίτητα στις βέλτιστες θέσεις

Ψηφιακή εικόνα

➤ Χωρική δειγματοληψία

Ανάλυση εικόνας από 1024x1024 μέχρι 32x32 pixels
(Σταθερό μέγεθος **pixel**)

Ψηφιακή εικόνα

➤ Χωρική δειγματοληψία

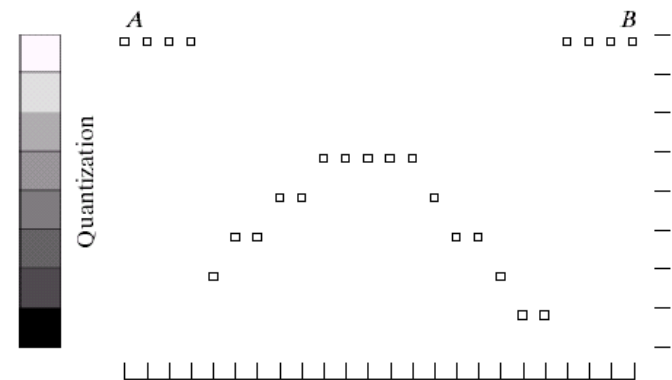
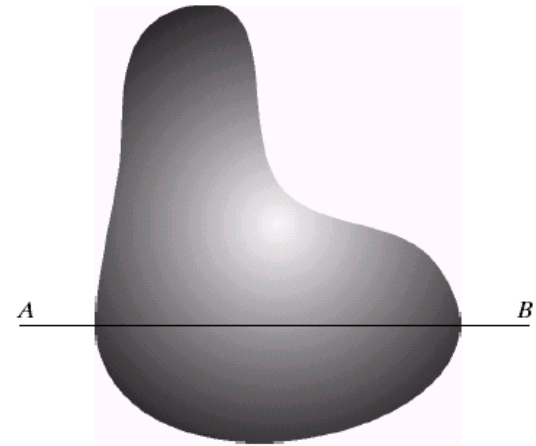

Ανάλυση εικόνας από 1024x1024 μέχρι 32x32 pixels
(Σταθερό μέγεθος εικόνας)

Ψηφιακή εικόνα

➤ Κβάντιση τιμών δειγμάτων

Μετατροπή της **αναλογικής** (συνεχούς) τιμής των δειγμάτων σε **ψηφιακή** αναπαράσταση μέσω ενός προκαθορισμένου συνόλου **διακριτών** τιμών πεπερασμένης ακρίβειας

Ψηφιακή εικόνα

➤ Κβάντιση τιμών δειγμάτων

bits ανά δείγμα	Επίπεδα γκρι N	Αντιστοίχιση δυαδικής τιμής και απόχρωσης γκρι
1	$2^1 = 2$	0 μαύρο 1 λευκό
2	$2^2 = 4$	00 μαύρο 01 σκούρο γκρι 10 ανοικτό γκρι 11 λευκό
3	$2^3 = 8$	000 μαύρο 001 ... 010 ... 011 ... 100 ... 101 ... 110 ... 111 λευκό
...	...	...
8	$2^8 = 256$	00000000 μαύρο ... 11111111 λευκό

N=64

N=32

N=16

N=8

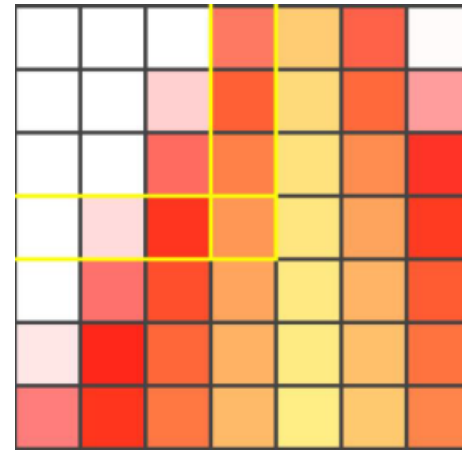
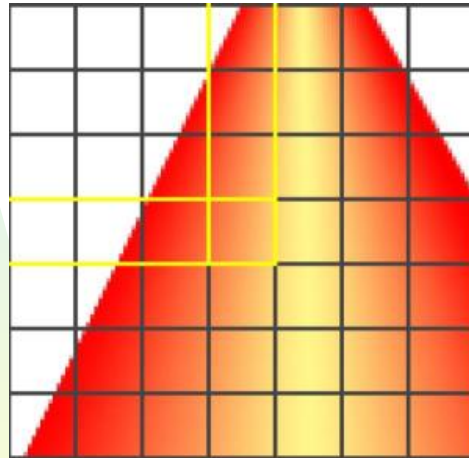
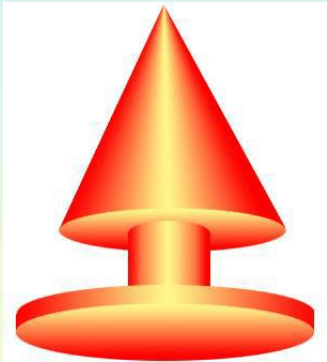
N=4

N=2

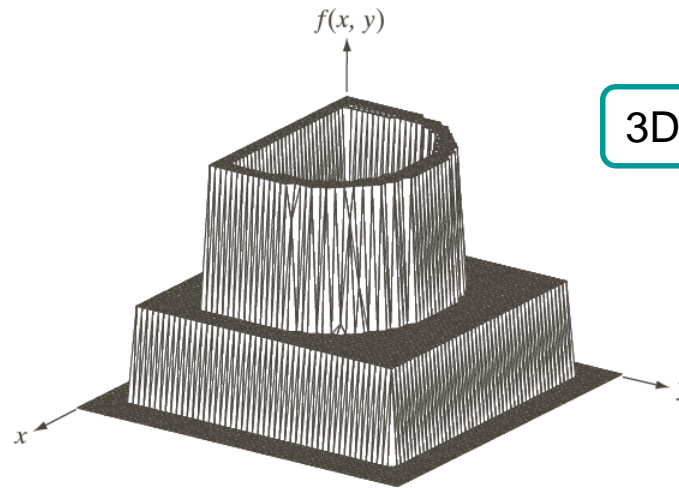
Ψηφιακή εικόνα

- Μετατροπή εικόνας σε ψηφιακή
  - Η ψηφιακή εικόνα αποτελεί μια προσέγγιση της αρχικής εικόνας

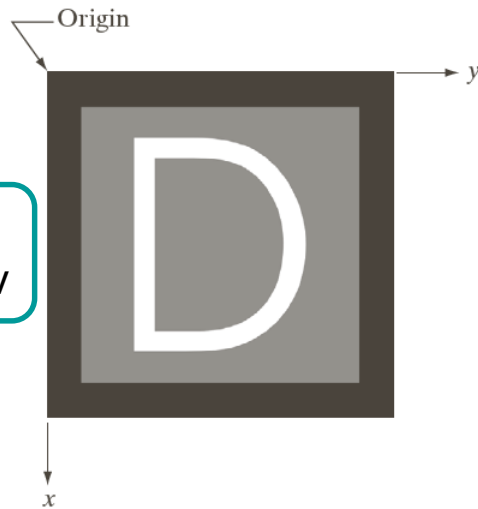

Ψηφιακή εικόνα

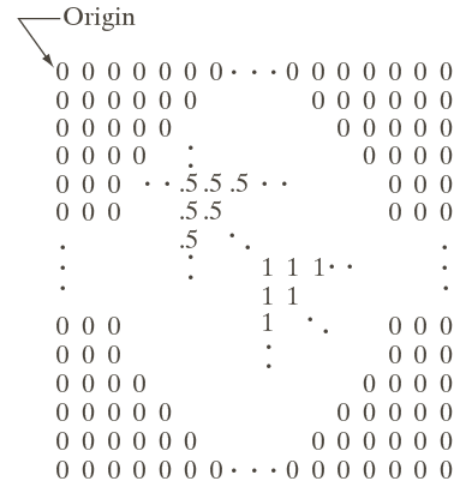
➤ Αναπαράσταση ψηφιακής εικόνας

3D Επιφάνεια

2D εικόνα
χρωματικών επιπέδων

2D πίνακας
τιμών
φωτεινότητας

➤ Αναπαράσταση ψηφιακής εικόνας

- Πίνακας M γραμμών και N στηλών όπου το κάθε στοιχείο λαμβάνει (συνήθως) τιμές $[0 \dots 255]$ (μαύρο...λευκό)

$$f(x, y) = \begin{bmatrix} f(0,0) & f(0,1) & \dots & f(0, N-1) \\ f(1,0) & f(1,1) & \dots & f(1, N-1) \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ f(M-1,0) & f(M-1,1) & \dots & f(M-1, N-1) \end{bmatrix}$$

- Αντίστοιχα στο MATLAB

$$f(x, y) = \begin{bmatrix} f(1,1) & f(1,2) & \dots & f(1,N) \\ f(2,1) & f(2,2) & \dots & f(2,N) \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ f(M,1) & f(M,2) & \dots & f(M,N) \end{bmatrix}$$

Βιβλιογραφία

- Ν. Παπαμάρκος, Ψηφιακή επεξεργασία και ανάλυση εικόνας, Εκδ. Παπαμάρκος Νικόλαος, 2013
- R. C. Gonzalez and R. E. Woods, Ψηφιακή Επεξεργασία Εικόνας, Εκδ. Τζιόλα, 2010
- Ι. Πήτας, Ψηφιακή Επεξεργασία Εικόνας, Εκδ. Πήτας Ιωάννης, 2010
- Ι. Ν. Έλληνας, Ψηφιακή Επεξεργασία Εικόνας και Βίντεο, Εκδ. Έλληνας Ι. Ν., 2010
- R. C. Gonzalez, R. E. Woods and S. L. Eddins, Digital Image Processing Using MATLAB, McGraw Hill, 2010
- A. McAndrew, Introduction to Digital Image Processing with MATLAB, Boston, 2004
- M. Petrou and C. Petrou, Image Processing: The Fundamentals, Wiley, 2010
- W. Burger and M. J. Burge, Digital image processing, Springer, 2016
- C. Solomon, T. Breckon, Fundamentals of Digital Image Processing, Wiley, 2010
- M. Nixon and A. Aguado, Feature Extraction and Image Processing for Computer Vision, Academic Press, 2012
- A. Peters, Lectures on Image Processing, Vanderbilt University, 2008
https://archive.org/details/Lectures_on_Image_Processing